

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою
Харківського національного університету
мистецтв імені І.П. Котляревського
Протокол № 5 від 29 грудня 2021 р.

Уведено в дію наказом ректора
від 30 грудня 2021 р. № 212-«З»

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ
ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ МИСТЕЦТВ
ІМЕНІ І.П. КОТЛЯРЕВСЬКОГО
НА 2019–2025 РОКИ

(нова редакція)

ХАРКІВ – 2021

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стратегія розвитку Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського на 2019–2025 роки (далі – Стратегія) базується на основних принципах та положеннях Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2031 рр., яка розроблена на виконання Указу Президента України «Про вдосконалення вищої освіти в Україні» (від 03.07.2020 № 210/2020) та відповідних доручень Прем'єр-міністра України (№ 23502/2/1-20 від 12.06.2020 та № 23502/3/1-20 від 13.06.2020). Нормативно-правову базу підготовки Стратегії склали: Конституція України, Закони України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову та науково-технічну діяльність», «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» (від 23 березня 2000 р. № 1602-III), Національна доктрина розвитку освіти (затверджена Указом Президента України від 17 квітня 2002 року № 347/2002), Указ Президента України «Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» (від 30 вересня 2019 р. № 722/2019), Статут Університету та інші нормативні документи Університету.

Виклики сучасного глобалізованого світу обумовлюють стрімкий розвиток усіх сфер людської діяльності, у тому числі мистецтва та науки, спрямовуючи процеси поєднання навчання, практичної й дослідницької діяльності в межах освітнього процесу, відтак породжують реформаційні тенденції в системі вищої освіти України. Значна роль Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського в культурно-мистецькому та освітньому житті Харкова і країни в цілому визначає його місію – формування та розвиток потужного науково-мистецького середовища, що органічно поєднує академічні традиції й новітні тенденції розвитку вищої освіти.

Мета Стратегії – формування базових засад активізації фахової професійної мистецької діяльності, поглиблення її взаємодії з науковим дискурсом у межах освітнього процесу, а також забезпечення умов підготовки висококваліфікованих фахівців, наукових, науково-педагогічних кадрів, що відповідають європейським стандартам мистецької освіти, продукування творчо-наукових проєктів, інтеграції в єдиний європейський освітній простір.

Місія Університету підпорядкована місії вищої освіти – забезпечення сталого інноваційного розвитку України через підготовку висококваліфікованих фахівців, створення та поширення знань, формування інтелектуального, соціального та духовного капіталу суспільства, готового до викликів майбутнього та візії вищої освіти України – конкурентоспроможна система різноманітних закладів вищої освіти, яка завдяки співпраці з науковими установами та підприємницьким сектором формує фаховий та науково-освітній потенціал нації на засадах безперервного професійного й особистісного розвитку, орієнтована на найвищі досягнення та практики, інтегрована у світовий освітній та дослідницький простір.

Принципи розвитку Університету підпорядковані пріоритетним принципам розвитку вищої освіти в Україні:

- університетська автономія та інституційна спроможність закладів вищої освіти;
- прозорість і відкритість управління;
- колегіальність і залученість, розподілена відповідальність;
- доцільність;
- партнерство;
- несприйняття корупції;
- академічна добросовісність;
- академічна свобода;
- професіоналізм;
- орієнтація на найвищі наукові досягнення;
- орієнтація на досягнення найвищої якості освіти;
- орієнтація на поточні та перспективні пріоритети суспільства й національної економіки;
- збереження надбань;
- збереження інтелектуального людського потенціалу в регіонах;
- доступність і рівність, неупередженість;
- орієнтація на всебічний розвиток особистості;
- інклюзивність;
- зовнішня відкритість;
- адаптивність;
- різноманітність;
- самоорганізація;
- стійкість.

Реалізація місії Університету та основної мети освітньої діяльності Університету – підготовки висококваліфікованих і конкурентоспроможних фахівців у галузі музичного та сценічного мистецтва, науково-педагогічних і наукових кадрів вищої кваліфікації за всіма рівнями вищої освіти (бакалавр, магістр, доктор філософії, доктор мистецтва, доктор наук), утвердження національних і загальнолюдських цінностей – можлива шляхом органічного поєднання практико-орієнтованого навчання та наукового дискурсу, а також інтеграції у світовий освітній простір.

2. НАПРЯМИ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УНІВЕРСИТЕТУ

Основними напрямками освітньої діяльності Університету, на яких базується Стратегія, є:

підготовка висококваліфікованих фахівців за ступенями освіти «Бакалавр», «Магістр» за спеціальностями: «Музичне мистецтво», «Сценічне мистецтво»; освітньо-науковим рівнем «Доктор філософії», освітньо-творчим рівнем «Доктор мистецтва» за спеціальністю «Музичне мистецтво»; науковим рівнем «Доктор наук» за спеціальністю «Музичне мистецтво» відповідно до стандартів вищої освіти;

формування нових напрямів підготовки фахівців;
організація і проведення науково-дослідних та творчих робіт, що сприяють удосконаленню освітнього процесу, зростанню професійної майстерності науково-педагогічних кадрів, створенню на засадах взаємодії освіти, мистецтва й науки навчально-методичних комплексів (підручників, навчальних посібників тощо);
упровадження новітніх практик вищої мистецької освіти за міжнародної співпраці із зарубіжними закладами освіти;
проведення науково-методичної, творчої роботи у сфері вищої освіти в межах ліцензованих спеціальностей;
розроблення фундаментальних проблем мистецтвознавства;
підготовка та атестація наукових, науково-педагогічних і педагогічних кадрів.

3. СТРАТЕГІЧНІ ЦІЛІ

У Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2031 рр. зазначено, що узагальненою проблемою системи вищої освіти є незатребуваність вищої освіти українським суспільством як інституту й головного ресурсу розвитку країни, що в поєднанні з масифікацією вищої освіти викликає спотворення освітнього процесу й незадовільні результати діяльності закладів вищої освіти. Подібна проблема обумовлена наступними чинниками:

- невідповідність змісту та якості вищої освіти актуальним потребам суспільства та національної економіки, низька інтенсивність взаємодії з наукою та бізнесом;
- брак фінансування та незадовільне матеріальне забезпечення вищої освіти;
- недостатній рівень автономії, неефективність управління вищою освітою;
- погіршення кадрового забезпечення закладів вищої освіти;
- викривлення у формуванні контингенту студентів закладів вищої освіти;
- слабка інтеграція вищої освіти України у світовий та Європейський освітньо-науковий простір.

Ураховуючи вищезазначене, основними стратегічними цілями Університету є:

- Участь у реалізації державної політики у сфері освіти та культури, що передбачає створення організаційної структури управління інноваційного типу, проведення комплексної роз'яснювальної роботи серед стейкхолдерів, контактних аудиторій, формування системи студентської демократії. У результаті досягнення цілі відбуватиметься формування інноваційної структури управління Університетом та буде забезпечена комплектність кафедр та структурних підрозділів Університету.
- Формування позитивного іміджу Університету, що передбачає вдосконалення бренду, організацію веб-постингу та соціального медіамаркетингу, презентацію освітнього потенціалу Університету на всеукраїнських та міжнародних конференціях, конкурсах, форумах,

виставках тощо, комплексну роботу зі ЗМІ та цільовими групами. У результаті досягнення цілі відбуватиметься підвищення обізнаності споживачів освітніх послуг про Університет, сегментація потенційних споживачів освітніх послуг та позиціонування Університету серед інших мистецьких ЗВО.

- Розвиток освітньої інфраструктури для забезпечення ефективного освітнього та виховного процесу, що передбачає підготовку проєктів із вдосконалення інфраструктури Університету, у тому числі навчальної, наукової та соціальної, підтримку та розвиток об'єктів освітньої та соціальної інфраструктури Університету, фандрейзингову діяльність. У результаті досягнення цілі відбуватиметься залучення коштів, матеріальних та інтелектуальних ресурсів для вдосконалення освітньої, побутової, соціальної інфраструктури тощо, створення умов для організації інклюзивного освітнього процесу.
- Створення та модернізація конкурентоздатних освітніх продуктів, які відповідають вимогам й очікуванням споживачів, органів державної влади, місцевого самоврядування, громад, які задовольняють реальний попит на ринку освітніх послуг. У результаті досягнення цілі відбуватиметься позитивна динаміка змін показників, які впливають на ліцензування освітньої діяльності та акредитацію освітніх програм, модернізація пакету освітніх продуктів, які надає Університет, удосконалення організаційної структури Університету.
- Розвиток інжинірингу Університету, що передбачає цифровізацію освітнього, виховного, наукового, творчого, організаційного, управлінського процесів в Університеті, партнерські відносини з побудови та реалізації дуальної системи навчання. У результаті досягнення цілі відбуватиметься позитивна динаміка набору споживачів освітніх послуг за всіма формами навчання та фінансування, які здобувають вищу освіту, упровадження електронних систем управління Університетом.

4. НАПРЯМИ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ

Концептуальні напрями реалізації Стратегії Університету базуються на основних тенденціях розвитку системи вищої освіти в Україні.

Сильними сторонами розвитку системи вищої освіти в Україні є:

- наближення нормативно-правового забезпечення вищої освіти до Європейського простору вищої освіти;
- потужний людський капітал;
- розвинена мережа закладів вищої освіти; наявність університетів світового рівня, сильна система вищої освіти; привабливість для іноземних студентів.

Слабкими сторонами розвитку системи вищої освіти в Україні є:

- незадовільний рівень автономії закладів вищої освіти;
- несприятлива демографічна ситуація;

- посилення тенденції до освітньої еміграції;
- невідповідність структури підготовки поточним і перспективним потребам ринку праці;
- невідповідність навичок випускників закладів вищої освіти потребам роботодавців;
- низьке та неефективне фінансове забезпечення вищої освіти;
- низький престиж праці викладача, втрата кадрового потенціалу;
- слабкий зв'язок закладів вищої освіти з наукою та бізнесом.

Ураховуючи вищезазначене, основними напрямками реалізації стратегії Університету є:

- забезпечення умов для формування та професійного зростання мистецької особистості, здатної зробити вагомий внесок у розвиток сучасної музичної та театральної культури;
- забезпечення неперервності навчання, науково-дослідницької та творчої фахової, професійної діяльності;
- побудова освітніх програм відповідно до рівнів Національної рамки кваліфікацій та стандартів вищої освіти;
- забезпечення незалежної та об'єктивної оцінки результатів навчання та набутої кваліфікації;
- відповідність змісту навчання сучасним потребам і перспективам розвитку музичного та театального мистецтва;
- забезпечення рівного доступу громадян до освітніх програм Університету, зокрема людей з особливими потребами;
- забезпечення рівного доступу до освітнього процесу незалежно від світоглядних позицій, релігійних уподобань та етнічних ознак;
- удосконалення системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності;
- дослідження, збереження та поширення національної культурної спадщини;
- налагодження відкритого діалогу Університету з громадою та суспільством шляхом взаємодії у просвітницькій та культурно-мистецькій музичній та театральній діяльності;
- створення відповідної організаційної та матеріально-технічної інфраструктури, що забезпечуватиме високу якість підготовки фахівців та проведення наукових досліджень.

За висновками Організації економічного співробітництва та розвитку, світовими трендами розвитку вищої освіти є глобалізація, цифровізація та старіння населення. Міжнародними дослідниками вказані тренди були ідентифіковані в межах п'яти категорій:

- соціальні (благополуччя та психічне здоров'я студентства, демографічні зміни; справедливі та чесні практики);
- технологічні (розвиток штучного інтелекту, формування цифрового освітнього середовища наступного покоління, проблеми аналітики даних та питання конфіденційності);

- економічні (вартість вищої освіти, майбутня робота та навички, зміна клімату);
- вища освіта (зміни в чисельності студентів, альтернативні шляхи до освіти, онлайн-освіта);
- політичні (скорочення фінансування вищої освіти, цінність вищої освіти; політична поляризація).

На основі зазначених трендів, пріоритетними напрямами реалізації Стратегії Університету є:

Розвиток творчої та наукової діяльності:

- організація широкої концертно-просвітницької діяльності, відродження, збереження й розвиток музичної та театральної національної культури;
- забезпечення умов для реалізації творчої індивідуальності в інтелектуальному та культурному розвитку, її професійного зростання та вдосконалення;
- розширення форм міжнародної співпраці, збільшення міжнародних заходів, у яких бере участь Університет відповідно до договорів про співпрацю, організація та проведення міжнародних та всеукраїнських музичних конкурсів, фестивалів, збільшення представлення наукових результатів досліджень науково-педагогічних працівників на міжнародних конференціях;
- збільшення кількості публікацій статей науково-педагогічних працівників у виданнях, що індексуються системами SCOPUS і Web of Science;
- завершення роботи зі входження видань Університету до міжнародних наукометричних баз;
- збільшення кількості наукових та творчих проєктів за участі представників ради молодих вчених;
- забезпечення організаційних та мотиваційних умов дослідницької та творчої діяльності молодих науковців;
- запровадження виконання комплексних наукових та творчих робіт проєктним методом;
- залучення науково-педагогічних працівників кафедр до профорієнтаційної роботи в навчальних закладах усіх типів і регіонів із представленням переваг якісної освіти та конкурентоспроможності випускників Університету;
- запровадження системи визнання результатів навчання, набутих шляхом неформальної, інформальної освіти;
- запровадження дуальної форми навчання;
- залучення представників органів студентського самоврядування до удосконалення роботи Університету;
- проведення системної роботи практичних психологів із метою моніторингу психологічного стану учасників освітнього процесу;
- активізація студентської наукової та творчої діяльності шляхом налагодження роботи студентського наукового товариства.

Інформатизація та інтернаціоналізація освітнього процесу:

- розвиток інформаційної інфраструктури – створення навчальних аудиторій і навчальних лабораторій із відповідним технічним / комп'ютерним оснащенням, забезпечення системи цифрового адміністрування освітньої діяльності Університету, функціонування єдиного університетського цифрового простору;
- забезпечення вільного багатоканального доступу до світових інформаційних науково-освітніх ресурсів для здобувачів, викладачів, науковців;
- удосконалення системи забезпечення вільного вибору навчальних дисциплін, перегляд та оновлення каталогу вибіркових дисциплін;
- удосконалення рейтингової системи оцінювання діяльності науково-педагогічних працівників;
- моніторинг міжнародного ринку освітніх послуг та збільшення кількості іноземних студентів й аспірантів;
- сприяння досягненню міжнародного рівня якості інноваційних освітніх програм у межах реалізації політики академічної мобільності та трансферу кредитів, визнання програм, курсів та циклів навчання в межах різнорівневих програм мобільності;
- розвиток системи міжнародних обмінів (творчого та наукового) шляхом проведення концертів та майстер-класів видатних діячів музичного та театрального мистецтва в межах Міжнародних фестивалів і конкурсів, що проводить Університет, та за сприяння представлених в Україні міжнародних культурних та дипломатичних інституцій; читання лекцій із перспективних і проблемних напрямів мистецтвознавства провідними фахівцями європейських навчальних закладів;
- проведення Університетом міжнародних наукових конференцій за участі провідних зарубіжних вчених; участь науково-педагогічних працівників Університету в міжнародних наукових конференціях поза межами України;
- співпраця із закордонними закладами вищої освіти, що охоплює академічну мобільність (насамперед, у межах Еразмус+), обмін досвідом, спільна проєктна діяльність, збільшення кількості здобувачів денної форми навчання, які брали участь у програмах міжнародної академічної мобільності;
- удосконалення супроводу наукових досліджень, забезпечення інформаційної підтримки працівників Університету щодо участі в конкурсах на здобуття грантів та участі в міжнародних науково-дослідницьких проєктах;
- формування, розвиток міжнародного бренду Університету, у тому числі шляхом просування власних інтернет-ресурсів та реклами, присутності на міжнародних освітніх заходах, розробка рекламної продукції з метою популяризації Університету (буклети, проспекти, відеоролики, подкасти);

- забезпечити постійний моніторинг якості освіти в Університеті, відповідність рівням підготовки спеціалістів державним програмам і стандартам, дотримання норм академічної доброчесності;
- забезпечення участі стейкхолдерів у формуванні освітніх програм, оцінюванні якості освітнього процесу, працевлаштуванні здобувачів.

Ефективне кадрове забезпечення та соціально-економічний розвиток:

- виконання комплексної програми підготовки кандидатів і докторів наук;
- удосконалення системи стажування та підвищення кваліфікації працівників Університету;
- реалізація програми виявлення та індивідуального супроводу особливо обдарованих у науковій сфері студентів із подальшим їх працевлаштуванням в Університеті задля збереження спадкоємності поколінь і зміцнення провідних наукових і виконавських шкіл;
- збільшення кількості штатних НПП, які працюють не менше 6 місяців за основним місцем роботи і під їх керівництвом здобуто дипломи (документи) переможців та призерів (лауреатів) міжнародних культурно-мистецьких проєктів;
- стимулювання отримання міжнародних сертифікатів з іноземної мови науково-педагогічними та науковими працівниками Університету;
- забезпечення формування кадрового резерву на посади НПП та керівного складу;
- розробка та апробація методик та критеріїв атестації науково-педагогічних та педагогічних працівників, що стимулюють їх постійний професійний розвиток в умовах уведення нових систем оплати праці;
- забезпечення збільшення частки НПП, які мають вчені / почесні звання;
- соціальна підтримка незахищених категорій студентської молоді;
- забезпечення належних умов праці, удосконалення системи оплати праці й матеріального стимулювання всіх категорій працівників університету;
- сприяння розширенню спектра та кількості соціальних стипендій, премій, інших форм заохочення та матеріальної підтримки студентів й аспірантів.

Матеріально-технічний розвиток та стабільне фінансове забезпечення:

- створення та реалізація програми енергозбереження в навчальних корпусах і в студентському гуртожитку;
- розвиток наукової бібліотеки;
- поточні ремонти навчальних корпусів;
- створення веб-сайту бібліотеки Університету та наукових видань Університету;
- розробка та впровадження програми ефективного використання енергоресурсів;
- проведення інвентаризації;
- проведення внутрішнього аудиту;
- залучення бюджетних коштів (загальний і спеціальний фонд);

- залучення коштів суб'єктів господарювання і громадських організацій, інвестиційних програм, програм міжнародної технічної та фінансової допомоги, грантових коштів та інших не заборонених законодавством джерел;
- поповнення бібліотечного фонду новітньою науковою та навчально-методичною літературою;
- оптимізація організаційної структури Університету;
- оновлення інструментального фонду Університету;
- наповнення електронного каталогу бібліотеки;
- наповнення репозитарію навчально-методичною літературою НПП Університету;
- зростання обсягу витрат на оновлення матеріально-технічної бази Університету;
- збільшення кількості навчальних аудиторій теоретичних кафедр, що оснащені мультимедійним обладнанням або іншим спеціальним обладнанням, яке забезпечує виконання функцій мультимедійного обладнання;
- запровадження та щорічне вдосконалення системи електронного документообігу Університету;
- запровадження комплексної автоматизації управління Університетом, включаючи систему електронного документообігу;
- залучення грантових та спонсорських коштів для проведення ремонтних та реставраційних робіт;
- забезпечення участі працівників Університету в конкурсах на здобуття грантів та участі в міжнародних проєктах.

Реалізація Стратегії дозволить створити належні умови для подальшого розвитку та вдосконалення діяльності Університету, усіх його структурних підрозділів, урахуваючи нові тенденції в освітній сфері країн Європи та світу; удосконалити молодіжну політику та сприяти розвитку студентського самоврядування; забезпечити високий рівень мистецької освіти, якісну підготовку компетентних, відданих своїй справі, патріотично налаштованих фахівців, здатних зробити вагомий внесок у розбудову незалежної, демократичної України, примножити добру славу Університету.